

Des de dalt del cingle de Castellfollit de la Roca es veuen els horts i les cases, els camins i la gent que hi transita com en un pessebre, tot a una escala petita. Isabel Banal i Xifré (Castellfollit de la Roca, 1963) té molt present el record de quan era petita de passejar-se pels carrers estrets del nucli antic d'aquesta població, i acabar a la miranda que hi ha al final del poble, just darrere de l'església vella. Moltes vegades s'hi ha embadalit observant els entorns del poble des d'aquest punt elevat. Ben segur que les imatges infantils l'han acompanyat els anys posteriors, ja que el paisatge aboca vivències fundacionals i és el protagonista de les seves obres actuals, dins d'una estètica conceptual.

Els canvis d'escala

d'Isabel Banal

Text > JOAN SALA

Fotos > SALVADOR COMALAT

Comentem moltes imatges d'obres seves, i ens parem en unes fotografies d'una exposició titulada «Llunyanes» feta a Cadaqués, que consisteix en una instal·lació on hi ha un seguit de plantes de farigola amb una peanya per tal d'aguantar-se com si fossin uns arbres a escala molt petita. La farigola resulta un recurs molt emprat pels pessebristes per simular els arbres. Entremig hi ha cordons de sabates lligats formant el símbol d'infinít. La simplicitat és màxima en aquesta composició postconceptual, molt poètica, molt lírica. «Sovint el més quotidià resultar ser el més transcendental», comenta la Isabel.

Mirem altres fotografies d'obres de l'artista, com l'acció que protagonitza ella mateixa de recollir pedres i posar-les en un davantal titulada *Faldes*.

>> Taula amb branques, 1988. Ferro, branques, pintura blanca i guixades a terra, 20 x 74 x 32 cm.

Transcorre en espais diferents: Olot, Castellfollit, Formentera, Abella de la Conca i la serra de Rodes, i el davantal l'ha comprat cada vegada en una població propera al lloc on s'han captat les imatges, per identificar-lo amb l'estètica pròpia de la zona. Posa en relació dos elements com són el davantal emprat per a les feines domèstiques, tradicionalment femenines, i les pedres, la personalització del paisatge, de la natura. Els espais escollits tenen molta relació amb la Isabel: la Garrotxa és la seva comarca de naixement; està lligada a l'Empordà per vincles afectius; a Formentera hi passa part de les vacances i a Abella hi té un estudi on, diu, no té pràcticament res. És un espai extremadament auster, com tots els seus habitatges. La simplicitat és absoluta. De fet, tampoc no el necessita gaire, l'estudi. La seva eina de treball és un quadern per fer-hi dibuixos i anotacions de tot el que li interessa, i l'encurioseixen moltes coses. Gargoteja sempre, diàriament, i tot plegat li pot servir per a projectes posteriors, o són simplement idees i esbossos sense cap tipus de finalitat concreta.

Encara que ha passat per les escoles de dibuix tradicionals de la seva comarca de naixement, no en recorda gairebé res, ni tan sols dels professors

>> Sense revelar, 2002. Rodets fotogràfics utilitzats, grafit, fusta, vidre i pintura, 73 x 53 x 8 cm.

que ha tingut, una mostra de la poca transcendència que han representat per a ella aquests ensenyaments. En canvi, recorda perfectament les hores que ha passat mirant el seu pare pintant paisatges, a vegades a casa, al vespre, un cop sopats; en altres ocasions, als paratges arcàdics de la Moixina, i ella sempre és al seu costat contemplant el paisatge i la barreja de colors a l'oli que es produeix sobre la paleta. Recorda el gaudi de veure com surten

les barreges a partir de molt pocs colors, quasi només els primaris. Encara que el color predominant d'aquests entorns garrotxins és el verd, no té cap tub d'aquest color. La Isabel, en aquesta època, ha agafat alguna vegada el cavallet, la tela i les pintures i s'ha posat a omplir l'espai en blanc al costat del seu pare.

Un ritual familiar de la infància ha estat anar els diumenges a la tarda a veure les exposicions d'Olot, en uns moments en què abunden les sales d'art comercials. Mira els paisatges representats en els quadres i la seva ment entra dins la tela, es passeja pels camins i olora les plantes. És un altre exemple del canvi d'escala, una constant en la seva trajectòria artística.

Fins a un cert moment, la seva intenció va ser estudiar veterinària, però comenta que una professora d'història de l'art del batxillerat li va obrir un món ampli, divers, creatiu, i finalment va optar per seguir la carrera de belles arts. Parla d'uns dibuixos de mides considerables de camps plantats i de camps llaurats fets a la facultat. D'aquesta època té bons referents, Susana Solano entre d'altres, que l'ajuden a configurar un estil propi.

El blanc és present en la seva obra des de temps reculats. Aquest color, omnipresent en la modernitat artística, representa per a ella silenci, absència, dubte, buit, potencialitat. Hi és

>> Ramat de xais al cim de la taula, 1990.

Ferro i figures de pessebre de plàstic, 67 x 104 x 11 cm.

patent la idea de taula blanca com a espai de reflexió, però també de treball i d'introspecció. Així apareixen en els anys vuitanta les taules blanques, amb branquillons blancs, sobre fons blanc. Potser no cal afirmar que li interessin, entre d'altres, els creadors conceptuals i l'*arte povera* italià.

Mira els paisatges representats en els quadres i la seva ment entra dins de la tela, es passeja pels camins i olora les plantes. És un altre exemple del canvi d'escala, una constant en la seva trajectòria artística

Encarar el futur

Un cop acaba la carrera, el 1986, té clar que no vol dependre de la venda de la seva obra. Els seus ulls d'un blau net i noble no estan fets per entrar en el món dels marxants d'art i de les galeries comercials, i des de bon començament veu clar que ha d'anar per altres vies, com és la docència. Primer l'exerceix en una escola privada, i el 1990 entra a l'Escola Massana, on continua treballant. Durant aquests vint-i-vuit anys ha impartit diverses disciplines i cicles, i valora molt positivament la feina en equip de diversos ensenyants que tenen cura d'un mateix grup d'alumnes. Aquesta tasca compartida és molt enriquidora, i té un record molt especial per a Romà Arranz, de qui diu que ha après molt i amb qui va començar a treballar. Els alumnes del centre són persones que, de forma general, tenen interès pel que s'ensenyava, volen aprofitar el temps i les classes, i el professorat els fa un acompanyament que creu que és enriquidor per a tots.

La llibertat que li ha donat tenir una feina l'ha ajudat a seguir fent la seva obra plàstica sense haver d'entrar en els circuits comercials.

L'any 2002 fa una exposició al Museu de la Garrotxa titulada «Sense revelar»,

>> Feix petit pel camí creix, 2004. Figures d'escaiola, cadires i pedres, mesures variables.

>> Tutta Roma, octubre 2013 - març 2014. Restes de goma d'esborrar, 120 recipients PET amb tap d'alumini, paper imprès, estructura de fusta, pintura plàstica, 190 x 150 x 210 cm.

que consisteix en un conjunt de rodets de fotografia utilitzats i guardats sense revelar, com diu el títol de la mostra, dins d'un marc de fusta i coberts per un vidre. S'hi impressionen imatges de diferents indrets de la Garrotxa, cada vegada més visitada i retratada: la fageda, Besalú, Santa Pau, el cingle de

Castellfollit, els volcans... El carret és una negació de la imatge i alhora una experiència irreplicable de la tornada a la comarca. Hi ha una informació en grafit en cada quadre sobre el *locus* i el *tempus* de cada carret. És una exposició sense imatges, que es formen al cap de l'espectador.

Ha comprat figures de pessebre comercials a l'engròs, a centenars, i n'ha fet figuretes de guix; ha canviat les gallines, el cistell o el feix de llenya per maletes, carros de la compra i motxilles. Ha omplert una quarantena llarga de blocs de paper blanc DIN A-4 amb retalls de figures que apareixen en diaris i revistes, cenyint-se a la figura i el que porten a les mans. Li agrada molt treballar la repetició, fent sèries. Així, ha tractat novament el tema del davantal i les pedres en una mostra també titulada «Faldes», en què a més es projecta un vídeo d'un paisatge en una pantalla de petites dimensions.

Insisteix que dona molta importància als títols de les obres. Pot passar-se temps meditant-los, fet que palesa la seva vocació per la paraula justa i descriptiva.

D'una beca obtinguda el curs 2013-2014 a l'Acadèmia d'Espanya de Roma sorgeix el projecte «*Tutta Roma, contemplando instantáneas*», en què reproduceix els llocs més emblemàtics d'aquella ciutat. Reuneix una desena de guies de Roma, impreses a Espanya, i visita els llocs publicitats, plaques, monuments, racons..., i amb un bloc i un llapis els va dibuixant, mentre pren alhora notes de molts aspectes. Un cop al taller, els esborra completament i guarda dins de cent vint pots els flocs de goma que queden d'esborrar els cent vint indrets romans visitats. El resultat de la beca s'exposa a Roma i a Madrid.

Durant l'estada a la capital italiana ha buscat una multitud de reproduccions de l'edifici del Coliseu en forma de records, monedes o objectes deco-

ratiu amb un canvi d'escala, que han donat lloc a una publicació titulada *De visita obligada*, amb un fragment de la descripció que Goethe va fer de la seva visita a Itàlia el 1786.

És treballadora, però assegura que resulta poc productiva, ja que és lenta gestant els projectes. La relació d'accions, instal·lacions, publicacions i altres formes d'expressió —en què la natura sempre és present i evoca moltes vivències— podria resultar molt llarga.

Per saber-ne més

<http://www.isabelbanalx.com>

>> Al cistell, 2017. Fotografia amb caixa de llum, 70 x 70 cm.

